

2020 | Μάιος | Φάση 3 | Διαγωνίσματα Επανάληψης

ΑΡΧΑΙΑ

Α' Γενικού Λυκείου

Σάββατο 23 Μαΐου 2020 | Διάρκεια Εξέτασης: 2 ώρες

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

ΚΕΙΜΕΝΟ Α:

ΘΕΜΑ Α

A.

Όταν, λοιπόν, ήλθαν (οι πρέσβεις στην Αθήνα), αφού συνέλαβαν οι Αθηναίοι και τους πρέσβεις ως υποκινητές στάσης και όσους έπεισαν (οι πρέσβεις), τους συγκέντρωσαν για ασφάλεια στην Αίγινα. Στο μεταξύ, όμως, αφού ήλθε κορινθιακό πλοίο και Λακεδαιμόνιοι πρέσβεις, αυτοί από τους Κερκυραίους που είχαν την εξουσία επιχειρούν επίθεση κατά των δημοκρατικών και τους νίκησαν σε μάχη. Και όταν έφτασε η νύχτα, οι δημοκρατικοί καταφεύγουν στην ακρόπολη και στα υψώματα της πόλης και, αφού συναθροίστηκαν εκεί, εγκαταστάθηκαν με ασφάλεια και κατείχαν, επίσης, το Υλλαϊκό λιμάνι. Οι άλλοι (δηλαδή οι ολιγαρχικοί) κατέλαβαν και την αγορά, όπου ακριβώς κατοικούσαν οι περισσότεροι απ' αυτούς, και το γειτονικό της λιμάνι, που έβλεπε στην απέναντι στεριά.

ΘΕΜΑ Β

B1.

Στο νησί της Κέρκυρας έχει ξεκινήσει η εμφύλια διαμάχη δημοκρατικών και ολιγαρχικών Κερκυραίων μετά το πραξικόπημα και τη δολοφονία του Πειθία και άλλων δημοκρατικών. Ενισχυμένοι οι ολιγαρχικοί Κερκυραίοι από το κορινθιακό πλοίο που ήρθε στην περιοχή και από τους Λακεδαιμόνιους πρεσβευτές, κάνουν επίθεση στους

2020 | Μάιος | Φάση 3 | Διαγωνίσματα Επανάληψης

δημοκρατικούς και επικρατούν στη μάχη. Με την άφιξη της νύχτας και οι δύο παρατάξεις τοποθετούνται σε στρατόπεδα και οργανώνονται για την μάχη που θα γίνει την επόμενη μέρα. Για να εξασφαλίσουν την επιτυχία, προσπαθούν να οχυρωθούν και να τοποθετηθούν στην καλύτερη θέση για να κατοχυρώσουν την επιτυχή έκβαση και τη νίκη.

Η πόλη της Κέρκυρας είχε δύο λιμάνια, το λιμάνι του Αλκίνου, το οποίο βρισκόταν κοντά στην αγορά και απέναντι στην Ήπειρο και σήμερα ονομάζεται Καστράδες, και το Υλλαϊκό ή, κατά τον Απολλώνιο το Ρόδιο, Υλλικό, στο μέσο του οποίου βρίσκεται το Ποντικονήσι ή Κοντυλονήσι. Πιστεύεται μάλιστα ότι το Ποντικονήσι είναι το πετρωμένο από τον Ποσειδώνα πλίο των Φαιάκων, που κατά τον Όμηρο μετέφερε τον Οδυσσέα στην Ιθάκη. Σήμερα ο Υλλαϊκός λιμένας ονομάζεται Πέραμα και Καλικιόπουλο.

Οι δημοκρατικοί καταλαμβάνουν τα ψηλά και οχυρά μέρη της πόλης κι έχουν στην κατοχή τους το Υλλαϊκό λιμάνι, ενώ οι ολιγαρχικοί καταλαμβάνουν την αγορά και το λιμάνι που βρισκόταν κοντά της, δηλαδή το λιμάνι του Αλκίνου. Η αγορά βρισκόταν χαμηλά στους πρόποδες ενός λόφου. Οι δημοκρατικοί κατέλαβαν τα υψηλά μέρη και την ακρόπολη, ενώ οι ολιγαρχικοί τα χαμηλά και το λιμάνι. Με βάση τα παραπάνω οι Αθηναίοι είναι σε πλεονεκτική θέση καθώς από ψηλά μπορούν να δουν πιο εύκολα τις κινήσεις των αντιπάλων και να αντικρούσουν με μεγαλύτερη επιτυχία τις επιθέσεις που θα δεχτούν από τους ολιγαρχικούς. Αυτό συμβαίνει καθώς οι δημοκρατικοί με μεγαλύτερη άνεση θα μπορέσουν να πετάξουν τα βέλη τους και να πετύχουν το στόχο τους, σε αντίθεση με τους ολιγαρχικούς οι οποίοι, επειδή πολεμούν από χαμηλά, θα πρέπει να καταβάλουν μεγαλύτερο κόπο και να κατεβάζουν τις ασπίδες τους προκειμένου να εντοπίσουν και να επιτύχουν το στόχο τους. Οι Κερκυραίοι βρίσκονται έτσι διχασμένοι σε δύο αντίπαλες παρατάξεις και έτοιμοι να επιδοθούν σε εμφύλιο σπαραγμό.

B2.

Η απεγνωσμένη προσπάθεια επικράτησης σε βάρος των αντιπάλων τους, η ένταση του αγώνα και η όξυνση των πολιτικών παθών οδηγούν την καθεμία από τις αντίπαλες παρατάξεις (ολιγαρχικούς και δημοκρατικούς) στην πρόσκληση των δούλων, προκειμένου να ενισχύσουν το δυναμικό τους. Πρόκειται για ασυνήθιστο γεγονός, όμως στα πλαίσια μιας τόσο έντονης εμφύλιας διαμάχης, οι δούλοι, που υπερέβαιναν τότε το μισό πληθυσμό της Κέρκυρας, αποτελούσαν ικανή αριθμητικά

2020 | Μάιος | Φάση 3 | Διαγωνίσματα Επανάληψης

ενίσχυση για κάθε αντιμαχόμενη παράταξη. Οι οικόετοι ανήκουν από άποψη δικαιωμάτων στην τάξη των δούλων αλλά βρίσκονται σε σχετικά καλύτερη θέση από τους άλλους, ζουν μέσα στο σπίτι του κυρίου τους ως υπηρετικό προσωπικό και πολλές φορές είναι πρόσωπα ειλικρινά αφοσιωμένα στην οικογένεια του αφεντικού τους.

Όπως ήταν φυσιολογικό, το πλήθος των οικειών πηγαίνει με το μέρος των δημοκρατικών, οι οποίοι έτσι ενισχύονται υπερβολικά, σε τέτοιο βαθμό ώστε, μετά το πλεονέκτημα θέσης, να εξασφαλίσουν και αριθμητική υπεροχή. Πρόκειται για λογική εξέλιξη, καθώς η τάξη των δούλων ιδεολογικά και κοινωνικά αισθανόταν εγγύτερα στους δημοκρατικούς παρά στους ολιγαρχικούς. Οι ολιγαρχικοί ενισχύθηκαν και αυτοί από οκτακόσιους μισθοφόρους, καθώς είχαν την οικονομική δυνατότητα να προσλάβουν μισθοφορικά στρατεύματα, για να εξισωθούν αριθμητικά με τους δημοκρατικούς, που ενισχύθηκαν σημαντικά από τους δούλους. Ωστόσο, σίγουρο είναι ότι οι μισθοφόροι, οι οποίοι αγωνίζονται για τα χρήματα δεν θα πολεμήσουν με το ίδιο πάθος με τους δούλους που πολεμάνε για να εξασφαλίσουν την ελευθερία τους. Για τους λόγους αυτούς είναι δεδομένη η υπεροχή των δημοκρατικών, γεγονός που επιβεβαιώνεται και από την έκβαση της μάχης που έγινε την επόμενη μέρα.

B3.

Αμέσως μετά το πραξικόπημα των ολιγαρχικών στο νησί της Κέρκυρας και τη δολοφονία του Πειθία και άλλων δημοκρατικών οι πέντε Κερκυραίοι ολιγαρχικοί, με τη βοήθεια των ομοϊδεατών τους και ιδιαίτερα εκείνων που ήταν αιχμάλωτοι από την Κόρινθο συγκάλεσαν σε συνέλευση τους Κερκυραίους. Αξιοπρόσεκτη είναι η προσπάθεια των ολιγαρχικών να προσδώσουν μία επίφαση δημοκρατικής νομιμότητας στο όλο εγχείρημά τους, αφού αμέσως μετά το φόνο των πολιτικών τους αντιπάλων συγκαλούν το δήμο. Μετά τη δολοφονία των αρχηγών των δημοκρατικών οι ολιγαρχικοί συγκέντρωσαν την εκκλησία του δήμου και τόνισαν ότι οι τρέχουσες εξελίξεις ήταν συμφέρουσες για την Κέρκυρα, διότι έτσι το νησί δε διέτρεχε τον κίνδυνο υποδούλωσής του στην Αθήνα. Επισήμαναν ακόμη την αναγκαιότητα τήρησης ουδετερότητας υπό όρους, γεγονός που σήμαινε διάλυση της επιμαχίας με την Αθήνα, όχι όμως και ολοκληρωτική αποκοπή των δεσμών της Κέρκυρας με την υπερδύναμη αυτή της εποχής. Η παρουσία δηλαδή περισσότερων του ενός πλοίων θα έπρεπε να θεωρείται ενέργεια εχθρική και να οδηγεί σε πολεμική κινητοποίηση. Ουσιαστικά η απόφαση αυτή ακυρώνει πρακτικά την αμυντική συμμαχία Αθηναίων-Κερκυραίων.

2020 | Μάιος | Φάση 3 | Διαγωνίσματα Επανάληψης

Πρέπει να σημειωθεί πάντως εδώ ότι η πολιτική της ουδετερότητας, της απεμπλοκής δηλαδή της Κέρκυρας από τον πόλεμο, ήταν συνετή. Αυτό βέβαια δεν αναιρεί τον αρχικό σκοπό των ολιγαρχικών, που ήταν να εγκαταστήσουν την ολιγαρχία στην Κέρκυρα. Οι ολιγαρχικοί με το κλίμα ψυχολογικής βίας και τρομοκρατίας που δημιουργούν εξαναγκάζουν τους Κερκυραίους να επικυρώσουν την πρότασή τους για ουδετερότητα. Καταλύεται έτσι η ίδια η ουσία της λειτουργίας των δημοκρατικών θεσμών, δηλαδή η ελευθερία στη λήψη των αποφάσεων. Η πολιτική αυτή φενάκη των ολίγων εκφράζεται εναργέστατα από τις ίδιες τις αντικρατικές ενέργειές τους: από τη μια συγκαλούν την εκκλησία του δήμου, από την άλλη όμως δεσμεύουν τη βούληση του δημοκρατικού αυτού οργάνου. Ο εξαναγκασμός που επιβάλλουν στους Κερκυραίους καταδικάζει την τακτική τους σε αποτυχία, όπως μαρτυρούν και οι εξελίξεις του εμφύλιου πολέμου.

Με βάση το κείμενο Β, η Κέρκυρα πριν από τα γεγονότα με την Επίδαμνο ακολουθούσε σταθερά ουδέτερη πολιτική στάση, αποφεύγοντας την ένταξή της σε συμμαχίες. Το πρόβλημα όμως με την Επίδαμνο οδήγησε τους Κερκυραίους σε σύγκρουση με τους Κορίνθιους (433 π.Χ.), γεγονός που τους ώθησε να ζητήσουν την προσχώρησή τους στην αθηναϊκή συμμαχία. Οι Αθηναίοι αρχικά απέρριψαν το αίτημα των Κερκυραίων, διότι δεν ήθελαν να παραβιάσουν τις τριακονταετείς σπονδές του 445 π.Χ. με τους Σπαρτιάτες. Συνήψαν όμως με την Κέρκυρα αμυντική συμμαχία (επιμαχία). Η έκρηξη ωστόσο του Πελοποννησιακού πολέμου κάνει τους Αθηναίους πρόθυμους να αναθεωρήσουν τη στάση τους και να προσπαθήσουν τα μέγιστα να πετύχουν την προσάρτηση του νησιού και τη διασφάλιση των συμφερόντων τους στην περιοχή. Σημαντικό ρόλο για τη μεταστροφή αυτή έπαιξε και η νευραλγική θέση της Κέρκυρας, θέση κλειδί για την επικοινωνία και το εμπόριο με τη δύση. Οι Αθηναίοι πρέπει οπωσδήποτε να ανησύχησαν από την επιστροφή των αιχμαλώτων ολιγαρχικών στο νησί και από τη συνωμοτική τους δραστηριότητα.

Είναι εύκολο να φανταστούμε το πολιτικό αδιέξοδο που θα προκλήθηκε στην Κέρκυρα από την ταυτόχρονη άφιξη αθηναϊκής και σπαρτιατικής πρεσβείας. Είναι επίσης φανερή η προσπάθεια των Κερκυραίων για τήρηση ουδετερότητας απέναντι και στις δύο αντιμαχόμενες πλευρές (Αθηναίους-Πελοποννησίους). Η διπλωματική αυτή στάση τους, που πάντως δεν είναι εντελώς απαλλαγμένη από κάποια δολιότητα και ιδιοτέλεια, δηλώνει ακριβή υπολογισμό των συμφερόντων τους, αλλά και πολιτικό ρεαλισμό, που είναι απαραίτητος στους ανίσχυρους λαούς, προκειμένου να βγουν αλώβητοι από τις συγκρούσεις των ισχυρών. Πάντως η εξισορορητική τους προσπάθεια, όπως θα δείξει η συνέχεια, ήταν καταδικασμένη σε αποτυχία, καθώς το πραξικόπημα που ακολούθησε και η δολοφονία του Πειθία και κάποιων δημοκρατικών,

2020 | Μάιος | Φάση 3 | Διαγωνίσματα Επανάληψης

οδήγησε το νησί σε εμφύλια διαμάχη και αποτέλεσε αφορμή για την έναρξη του Πελοποννησιακού πολέμου. Οπωσδήποτε το ψήφισμα των Κερκυραίων δείχνει φιλική προς τους Κορίνθιους διάθεση και είναι το πρώτο αποτέλεσμα της δράσης των αιχμαλώτων ολιγαρχικών.

B4. α) πομπός: Πέμπουσι/περιέπεμπον

πιστός: πείσοντας/ἔπεισαν

φυγή: καταφεύγει/καταπεφευγότας

κύρος: ἐπικυρῶσαι

κλήση: ξυγκαλέσαντες/παρακαλοῦντές

B4. β) Δράσαντες: δραστικός

ἠνάγκασαν: αναγκαστικός:

διδάξοντας: διδακτικός:

πείσοντας: πειστικός:

νεωτερίζοντας: νεωτεριστικός

B5. α)

i) τοῦτο: αὐται

ii) νηί: τῆς νεώς

iii) πρέσβεις: τοῦ πρεσβευτοῦ

iv) νυκτός: ταῖς νυξί(ν)

v) ἐπίκουροι: τῷ ἐπικούρῳ

B5. β)

i) εἶπον: εἶπέ

ii) δεχεσθαι: δέξασθαι

iii) Αφικομένης: ἀφικνούμεθα

iv) ὄκουν: οἰκήσουσι(ν)

v) παρεγένετο: παραγίγναι/παραγίγνη

- B6. α) **βέλτιστα:** κατηγορούμενο στο **ταῦτα** μέσω του συνδετικού **εἴη**
ἐπικυρῶσαι: αντικείμενο του ρήματος **ἠνάγκασαν**, τελικό απαρέμφατο με υποκείμενο **Κερκυραίους** (ετεροπροσωπία)
διδάξοντας: επιρρηματική τελική μετοχή, υποκείμενο της το ουσιαστικό **πρέσβεις** και άρα συνημμένη, λειτουργεί ως επιρρηματικός προσδιορισμός του σκοπού στο ρήμα **Πέμπουσι**
νυκτός: υποκείμενο της μετοχής **Ἀφικομένης**
αὐτῶν: γενική διαιρετική ως ετερόπτωτος ονοματικός προσδιορισμός στο **οἱ πολλοὶ**

- B6. β)
i) **ὅτι ταῦτα καὶ βέλτιστα εἴη:** δευτερεύουσα ονοματική ειδική πρόταση που εισάγεται με τον ειδικό σύνδεσμο **ὅτι** και δηλώνει **αντικειμενική κρίση** και λειτουργεί συντακτικά ως αντικείμενο στο ρήμα **εἶπον**
ii) **ὅπως μὴ τις ἐπιστροφή γένηται:** δευτερεύουσα επιρρηματική τελική πρόταση που εισάγεται με τον τελικό σύνδεσμο **ὅπως** και λειτουργεί συντακτικά ως επιρρηματικός προσδιορισμός του σκοπού στο απαρέμφατο **πράσσειν**

- B7. α) Λάθος.
β) Σωστό.
γ) Σωστό.
δ) Λάθος.
ε) Σωστό.